

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

УДК 342.7:341.3(477)
DOI 10.32782/2523-4269-2023-85-54-58

Кіблик Дар'я Володимирівна,
доктор філософії

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2518-7647>

ЗАХИСТ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті йдеться про нагальну проблему захисту прав та законних інтересів дітей з інвалідністю в умовах війни, а також про захист прав і свобод дітей загалом в умовах конфлікту. У контексті війни і конфлікту, захист прав та інтересів дітей, зокрема тих, які мають інвалідність, стає надзвичайно актуальним завданням. Воєнні дії та нестабільна ситуація серйозно погіршують доступ дітей до освіти, медичного обслуговування та соціальної підтримки. Гарантування їхньої безпеки та забезпечення можливостей для повноцінного розвитку вимагає не лише невідкладних заходів, а й довгострокових стратегій для відновлення постраждалих регіонів і забезпечення стійкої підтримки всіх дітей незалежно від стану здоров'я.

Стаття висвітлює складні ситуації, з якими стикаються діти з інвалідністю під час війни, включно з доступом до медичної допомоги, освіти та соціальної підтримки. Зокрема, у статті розглянуто запобігання дитячому військовому набору та використанню дітей у конфліктах, а також психологічну підтримку та реінтеграцію дітей, які пережили воєнні події. Окрім цього, розглядаються можливі способи розв'язання цих проблем для забезпечення гідної та безпечної майбутньої перспективи дітей в умовах конфлікту.

У контексті війни, де порушують права та свободи людини, у статті підкреслено необхідність особливого захисту та підтримки дітей з інвалідністю, а також розробку та впровадження правових і соціальних механізмів для покращення їхнього майбутнього в умовах війни.

Враховуючи важливість невідкладних заходів та довгострокових стратегій для відновлення постраждалих регіонів, стаття спонукає до забезпечення стійкої підтримки всіх дітей незалежно від стану здоров'я. Отже, вживання таких заходів стає ключовим елементом створення безпечно та благополучного майбутнього для всіх дітей у воєнному конфлікті.

Ключові слова: захист прав, законні інтереси, права, діти з інвалідністю, війна, медична допомога, освіта, соціальна підтримка.

Постановка проблеми. Проблема захисту прав та законних інтересів дітей у воєнний час заслуговує на особливу увагу. Війна накладає важкі випробування на всіх членів суспільства, але діти, особливо з інвалідністю, зазнають непропорційно великого впливу. Вони стикаються з критичними викликами, починаючи від фізичної та психологічної травматизації до перешкод у доступі до освіти та охорони здоров'я. Питання набуває ще більшої складності, коли йдеться про дітей з інвалідністю, чії особливі потреби можуть бути ігноровані або недооцінені в хаосі воєнних дій.

Конвенція ООН про права дитини, ратифікована Україною, визначає дітей як повноцінних носіїв прав,

що заслуговують на особливий захист. Цей документ покликаний гарантувати їм життя в безпеці, з повагою до їхньої гідності та розвитку в дусі толерантності та рівності. Він вимагає від урядів не тільки захищати ці права, а й активно діяти на їх підтримку, а також регулярно інформувати міжнародну спільноту про свої успіхи та труднощі в цій сфері.

У звітності перед Комітетом ООН з прав дитини держави діляться своїми досягненнями та викликами, що виникають при реалізації положень Конвенції. Оцінка та рекомендації Комітету сприяють удосконаленню національних стратегій та політик. Обговорення цих звітів на міжнародних форумах дає змогу залучити

широку експертну спільноту та посилити міжнародну підтримку в захисті прав найбільш уразливих.

Основою міжнародного захисту прав дитини є Конвенція ООН про права дитини, затверджена 20 листопада 1989 року й ратифікована Верховною Радою України 27 лютого 1991 року [1]. Згідно з Конвенцією, дітей визнають самостійними суб'єктами права та вони мають бути виховані в «дусі миру, гідності, толерантності, свободи, рівності та солідарності» з метою адаптування до самостійного життя в суспільстві. Ця Конвенція стала першим міжнародним документом, який широко закріпив економічні, соціальні, культурні, громадянські та політичні права дітей. На відміну від попередніх декларацій 1924 і 1959 років, Конвенція встановила чіткі правові норми, яких повинні дотримуватися всі країни, що її ратифікували [2].

Актуальність захисту прав та законних інтересів дітей у контексті повномасштабної війни в Україні, яка розпочалася 24 лютого 2022 року внаслідок військової агресії, є беззаперечною. Воєнний конфлікт завдав руйнувань, страждань та значних людських втрат, зокрема, серед найбільш незахищених категорій населення – дітей.

Діти в умовах війни стикаються з безпрецедентними викликами: багато хто втратив свої домівки, виховання та освітній процес було перервано, доступ до медичної допомоги став обмеженим або недоступним. Для дітей з інвалідністю ці проблеми ще більш гострі, оскільки вони потребують спеціальної допомоги та реабілітаційних послуг, які стають недосяжними в умовах бойових дій. Їхнє право на безпеку, освіту, охорону здоров'я, а також соціальну інтеграцію й психологічну підтримку було жорстоко порушено.

Відповідно до Конвенції ООН про права дитини, кожна дитина має право на захист від воєнних конфліктів, на життя в умовах, що сприяють її розвитку, та на захист її прав і свобод. Однак реалії війни в Україні вимагають від міжнародного співтовариства, урядових та неурядових організацій, а також від самих громадян значних зусиль для виконання цих зобов'язань.

З огляду на це, захист прав дітей в умовах війни стає одним із пріоритетних завдань не тільки на національному, а й на міжнародному рівні. Забезпечення безпечних коридорів для евакуації, створення тимчасових притулків, надання гуманітарної допомоги, психологічної підтримки та відновлення освітніх процесів є лише декількома із широкого спектра заходів, що мають бути реалізовані. Саме через ці проблеми актуальність захисту дітей у воєнний час набуває особливої ваги, вимагаючи невідкладної уваги та дії з боку всього світового співтовариства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження, які спрямовані на розв'язання цієї проблеми, були започатковані різними науковцями в Україні в різні періоди. Такі українські дослідники, як І. Бандурка, С. Коталейчук, Н. Крестовська, С. Несинова, Н. Оніщенко, Н. Опольська, Н. Ортинська та інші, проводили теоретико-правові та спеціальноправові дослідження проблеми захисту прав дитини. Окремі аспекти запобігання насильству стосовно дітей розкривалися в роботах вітчизняних дослідників, як-от П. Зеленька, О. Коломоєць, Л. Левицька, Н. Лесько та інші, які працюють у різних галузях права. Крім цього, С. Бобровник, К. Волинка, І. Грицай, С. Гусарев, А. Кучук, Л. Наливайко, О. Петришин, М. Хавронюк та інші вчені також досліджували окремі аспекти цієї проблеми у своїх працях. Проте сучасні реалії вимагають глибокого науко-

вого аналізу та переосмислення проблеми, пов'язаної із захистом прав дітей в умовах воєнного стану.

Мета статті – проаналізувати проблеми, з якими стикаються діти з інвалідністю під час воєнних конфліктів, та визначити способи захисту їхніх прав та законних інтересів в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. Питання захисту прав і законних інтересів дітей, зокрема дітей з інвалідністю, в умовах війни є критично важливим й ускладнюється викликами конфлікту, що триває в Україні. Ситуація для дітей в Україні була жахливою від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року.

Уповноваженою Верховної Ради України з прав людини виявлено численні порушення основних прав дитини, зокрема права на безпеку, життя, освіту, здоров'я та особистісний розвиток. Особливі проблеми дітей в умовах війни містили смерть і поранення, депортацію, викрадення, незаконне утримання під вартою та соціальний захист дітей, які постраждали від військових дій. Приблизно 70 % українських дітей через війну були змушені залишити свої домівки та переїхати всередині країни чи за кордон, наражаючись на постійну небезпеку від ворожих обстрілів та руйнування життєво важливої інфраструктури [3].

Діти з інвалідністю зазнали непропорційно великого впливу, стикаючись із неадекватними послугами та значним впливом на їхню здатність отримати доступ до основних послуг як в Україні, так і в регіоні. Багатьох відправили назад у місця їхнього походження, не переконавшись у безпечному середовищі, що може наражати їх на жорстоке поводження та торгівлю людьми. Масове повернення також залишило багатьох дітей без лікування фізичних та психічних розладів. Переміщення з одного закладу в інший призвело до погіршення здоров'я та благополуччя дітей, які залишилися в закладах, що посилювало нехтуванням, жорстоким поводженням, фізичними обмеженнями та відсутністю доступу до основних послуг, як-от освіта та охорона здоров'я.

Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні повідомила про низку порушень прав людини, які стосуються цивільних осіб, зокрема дітей, протягом періоду з 1 лютого до 31 липня 2022 року. Загалом зафіксовано 12 649 жертв серед цивільного населення, 5 385 загиблих і 7 264 поранені. Імовірно, ці цифри занижено, оскільки вони враховують лише підтверджені випадки, коли багато втрат сталося внаслідок використання вибухової зброї з широкою зоною дії [4]. Ці статистичні дані підкреслюють серйозний вплив війни на дітей, особливо на дітей з інвалідністю, які стикаються з ускладненою вразливістю через свої потреби та збій служб, що їх підтримують. Отримані показники підкреслюють необхідність узгоджених зусиль для захисту та підтримки прав усіх дітей, які постраждали від війни в Україні.

Міжнародні документи відіграють ключову роль у захисті прав дітей, зокрема тих, хто перебуває у важких сімейних обставинах або під час війни. Декларація соціальних і правових принципів захисту та благополуччя неповнолітніх у разі передавання або всиновлення неповнолітніх визнає, що благополуччя дитини тісно пов'язане з добробутом сім'ї, і наголошує на важливості сімейного середовища для розвитку дитини. Якщо батьки або родичі не можуть належно піклуватися про дитину, документ забезпечує принципи, які керують рішеннями про їх утримання, усиновлення або, за необхідності, розміщення в спеціалізованих установах.

Це особливо важливо в умовах війни, де звичайні сімейні структури можуть бути серйозно порушені [5].

Важливим аспектом нашого дослідження є Декларація про захист жінок і дітей в особливих обставинах та під час збройних конфліктів, яка має на меті забезпечити права цивільного населення під час воєнних конфліктів. У цьому документі визнається, що діти часто стають серйозними жертвами збройних конфліктів та операцій, пов'язаних з ними. Незважаючи на те, що ці міжнародні норми отримали підтримку від багатьох країн, проблема залишається невирішеною. За даними ЮНІСЕФ, понад 34 мільйони дітей живуть в умовах збройних конфліктів або надзвичайних ситуацій без належного захисту, зокрема 6,6 мільйона в Ємені, 5,5 мільйона в Сирії та 4 мільйона в Демократичній Республіці Конго. Україна не виняток, і мільйони дітей стикаються з наслідками воєнних конфліктів і потребують негайного захисту та гуманітарної допомоги, включно з доступом до основних потреб, безпечною навчальною обстановкою, якісною медичною допомогою та психосоціальною підтримкою.

Загалом слід зауважити, що на території України, де триває збройний конфлікт уже дев'ятий рік, важливими є положення статті 38 Конвенції про права дитини. Ця стаття визнає зобов'язання держав-учасників дотримуватися міжнародного гуманітарного права під час збройних конфліктів і забезпечувати захист дітей у цих умовах, запобігати їх участі в бойових діях та надавати допомогу дітям, які постраждали від збройних конфліктів [6].

Отже, вищезазначений документ підкреслює важливість та роль Міжнародної групи праці (МГП) у захисті дітей під час збройних конфліктів. Незважаючи на те, що Конвенція призначена для загального захисту прав дітей, деякі з її положень є суперечливими. Наприклад, Конвенція забороняє призов на військову службу та військову діяльність дітей віком до 15 років. Хоча це положення відповідає міжнародним нормам гуманітарного права, більшість країн і негубернаторські організації, зокрема ЮНІСЕФ, вважають його занадто низьким для віку. Очевидно, що жодний уряд або організація не задовольняє той факт, що Конвенція визнає більше прав дітей, ніж будь-який попередній міжнародний документ [7].

З огляду на це, Конвенцію про права дитини 2000 року доповнено Факультативним протоколом щодо участі дітей у збройних конфліктах та Факультативним протоколом щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії, а також ухвалено Факультативний протокол щодо процедурної інформації у 2011 році.

Важливо зазначити, що в міжнародному праві є значна кількість міжнародних правових актів загального та регіонального характеру, а також зобов'язальних і рекомендаційних норм, що стосуються захисту прав дітей та підлітків. Ураховуючи членство України в ООН, ОБСЄ та Раді Європи, ця країна підтримує ці норми як на глобальному, так і на регіональному рівнях з 1945 року та 1992 року відповідно.

Варто зазначити, що 17 червня 1999 року затверджено, а 5 жовтня 2000 року Верховною Радою України ратифіковано Конвенцію № 182, яка спрямована на заборону та невідкладні дії для ліквідації найбільш неприйнятних форм дитячої праці. Документ установлює заборону на залучення дітей до видів діяльності, що можуть нашкодити їхньому здоров'ю, моральному та психічному благополуччю, включно з роботою в небезпечних умовах, а також у сферах, пов'язаних з проституцією,

порнографією та наркотогівлею. Окрім того, Конвенція Міжнародної організації праці № 182, ратифікована Україною в той же день, визначає використання дітей у воєнних конфліктах як одну з найжорстокіших форм дитячої праці й категорично забороняє вербування неповнолітніх для участі у воєнних діях [8].

У таких фундаментальних актах, як Конституція України, Цивільний та Сімейний кодекси України, а також у низці законів, включно із законами «Про оздоровлення та відпочинок дітей», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про основні засади молодіжної політики», «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям-інвалідам» та інших, закріплено права та захист інтересів дітей. Однак ключовим документом, який спеціально визначає ці права, є Закон України «Про охорону дитинства».

Згідно з інформацією, опублікованою на урядовому сайті України, було внесено зміни до українського законодавства з метою посилення захисту прав дітей під час війни. На кінець серпня 2022 року Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, яка вводить більш жорсткі заходи відповідальності для опікунів і батьків-вихователів у разі відмови від примусової евакуації дітей із зони бойових дій. Так, у разі відмови від обов'язкової евакуації законні представники можуть бути позбавлені прав опіки, а угоди з прийомними сім'ями та інші форми опіки можуть бути розірвані органами опіки й піклування. Крім того, визначено механізми для евакуації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до безпечних регіонів з урахуванням їхнього віку та стану здоров'я [9]. Зміни в законодавстві також указують на ширший контекст прав дитини, які повинні бути захищені незалежно від обставин. У контексті України це особливо важливо, оскільки країна стикається із серйозними викликами в забезпеченні прав та безпеки своїх молодших громадян у той час, коли воєнний конфлікт продовжує створювати нові та непередбачувані ризики для добробуту дітей. У цьому світлі, нормативні зміни слід розглядати як частину більш широкої системи заходів, спрямованих на мінімізацію шкоди дітям в умовах конфлікту та на забезпечення їхніх прав та інтересів у довгостроковій перспективі.

Зараз Україна активізувала зусилля щодо забезпечення прав дітей. У межах законодавства, зокрема Закону «Про охорону дитинства», запроваджено нову категорію – «діти, що зазнали шкоди через воєнні дії та армійські конфлікти». Ця категорія охоплює дітей, які стали жертвами травм, побоїв, ампутацій, а також тих, хто пережив фізичне, сексуальне чи психологічне насильство у зв'язку з воєнними діями; які були викрадені або незаконно переміщені за кордон, брали участь у воєнних діях або перебували в незаконному ув'язненні, включно з полонем. Значним кроком у напрямі захисту прав дітей, які перебувають в умовах війни та збройних конфліктів, стало ухвалення Закону «Про внесення змін до деяких законів України з метою посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми» № 936-VIII від 26 січня 2016 року. Цей закон має на меті вдосконалити процедури захисту прав дітей, забезпечуючи підтримку сімей, які опинилися у важких умовах або чий діти постраждали внаслідок війни. Відповідно до цього законодавства, діти мають можливість отримати визначений статус через процедури, встановлені Кабінетом Міністрів України на основі Закону «Про охорону дитинства» [10].

Забезпечення захисту прав та законних інтересів дітей з інвалідністю в умовах війни та гарантування прав і свобод дітей під час війни є критично важливим завданням. У контексті воєнних конфліктів та кризових ситуацій, де діти можуть бути особливо вразливими, необхідно розробити та впровадити ефективні механізми й стратегії, спрямовані на забезпечення їхньої безпеки, забезпечення доступу до необхідних ресурсів та послуг, а також захист їхніх прав.

Один з ключових аспектів цього завдання – розробка та впровадження законодавчих актів та політичних заходів, які гарантують права дітей з інвалідністю та всіх дітей в умовах конфлікту й війни. Це може містити ухвалення спеціалізованих законів та правових норм, які враховують особливі потреби дітей з інвалідністю та захищають їх від будь-яких форм насильства, експлуатації та дискримінації [11].

Для забезпечення захисту прав і свобод дітей в умовах війни важливо встановити механізми моніторингу, які б надавали можливість вчасно виявляти порушення прав дітей та реагувати на них. Це також передбачає необхідність надання доступу до освіти, медичного обслуговування й психосоціальної підтримки для дітей, які постраждали внаслідок війни.

Майбутні ініціативи та підтримка щодо захисту прав дітей з інвалідністю в Україні передбачають низку програм та заходів, які мають на меті підсилення зусиль у цій сфері. Серед них такі:

1. Проєкт ЮНІСЕФ та Львівського центру реабілітації «Джерело», що об'єднує 57 громадських організацій з різних областей України, спрямований на об'єднання та посилення спроможності й голосу батьківських організацій. Ця ініціатива зосереджена на підтримці дітей з інвалідністю, якісному представленні їхніх інтересів та прав під час війни, а також на навчанні представників організацій найкращих практик соціальних послуг.

2. ЮНІСЕФ також ініціює конкурси з метою підтримки громадських об'єднань, які очолюють батьки дітей з інвалідністю та жінки з інвалідністю. Це спрямовано на підсилення їхньої спроможності ефективно

адвокатувати та відстоювати інтереси дітей з інвалідністю та дітей з особливими освітніми потребами.

3. Український Уряд затвердив нову редакцію Типового положення про дитячий будинок-інтернат, що є кроком до забезпечення конституційних прав і свобод дітей та молоді з фізичними, психічними та інтелектуальними порушеннями [16].

4. Заходи соціального захисту спрямовані на забезпечення виконання норм Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», зокрема щодо дітей з інвалідністю, які отримали інвалідність унаслідок поранень чи інших ушкоджень здоров'я від вибухових речовин, боєприпасів і військового озброєння [12].

Ці заходи та ініціативи спрямовані на створення більш справедливого та інклюзивного суспільства для дітей з інвалідністю в Україні, особливо в умовах тривалої війни.

За час повномасштабної війни, що розпочалася 24 лютого 2022 року, відзначено прогрес у законодавчих змінах для захисту прав дітей та створення Координаційного штабу із захисту прав дітей в умовах воєнного стану. Відкрито Консультаційні центри, що надають допомогу в питаннях повернення дітей на підконтрольну територію, отримання свідоцтв про народження та інших документів.

Висновки. З початку повномасштабної війни в Україні вжито конкретних заходів для захисту прав дітей, зокрема тих, хто має інвалідність. Досягнуто прогресу в законодавчих ініціативах, створено Координаційний штаб з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану, а також відкрито Консультаційні центри для підтримки дітей і сімей у розв'язанні практичних та юридичних питань, пов'язаних з воєнними умовами.

Захист прав та свобод усіх дітей, особливо дітей з інвалідністю, має бути пріоритетом у відповіді на військовий конфлікт. Вимагається не лише невідкладна гуманітарна допомога, а й довгострокова підтримка, включно з психосоціальною реабілітацією та освітніми програмами, щоб забезпечити цим дітям стабільне майбутнє.

Список використаних джерел

1. Ювенальні прокурори: 361 дитини загинула внаслідок збройної агресії РФ в Україні. URL: <https://wz.lviv.ua/news/469207-yuvenalni-prokurory-361-dytyna-zahynula-vnaslidok-zbroinoi-ahresii-rf-v-ukraini> (дата звернення 07.11.2023)
2. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / Український державний центр соціальних служб для молоді України; під ред. А. І. Капської. Київ, 2000. 260 с.
3. Права дітей. Ключові події, виклики та тенденції. URL: <https://ombudsman.gov.ua/report-2022/dity-viiny> (дата звернення 07.11.2023)
4. Report on the Human Rights situation in Ukraine. URL: <https://ukraine.un.org/en/201055-report-human-rights-situation-ukraine> (дата звернення 07.11.2023)
5. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення 07.11.2023)
6. Європейська Конвенція про громадянство (ETS № 166) Страсбург, від 6 листопада 1997 р. Європейська Конвенція про громадянство (ETS № 166) від 7 листопада 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_004#Text (дата звернення 07.11.2023)
7. Юридична енциклопедія / НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького; під ред. Ю.С. Шемшученко. Т. 4: Н-П. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1998. 470 с.
8. Конвенція про мінімальні норми соціального забезпечення 102 від 28 червня 1952 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/993_011 (дата звернення 07.11.2023)
9. Шляхтун П. П. Конституційне право: словник термінів. Київ : Либідь, 2005. 568 с. 13.
10. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 07.11.2023)
11. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/435-15#top> (дата звернення 07.11.2023)
12. Про стан соціального захисту дітей та невідкладні заходи, спрямовані на захист прав дитини в Україні : постанова Верховної Ради України від 17.01.2020 № 483-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-20#Text> (дата звернення 07.11.2023)

References

1. Iuvenalni prokurory: 361 dytyny zahynula vnaslidok zbroinoi ahresii RF v Ukraini [Juvenile prosecutors: 361 children died as a result of armed aggression of the Russian Federation in Ukraine]. Retrieved from: <https://wz.lviv.ua/news/469207-yuvenalni-prokurory-361-dytyna-zahynula-vnaslidok-zbroinoi-ahresii-rf-v-ukraini> (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
2. Slovnyk-dovidnyk dlia sotsialnykh pratsivnykiv ta sotsialnykh pedahohiv [Dictionary-reference for social workers and social teachers] / Ukrainskyi derzhavnyi tsestr sotsialnykh sluzhb dlia molodi Ukrainy; pid red. A.I. Kapskoi. Kyiv, 2000. 260 s. [in Ukrainian].
3. Prava ditei. Kliuchovi podii, vyklyky ta tendentsii [Children's rights. Key events, challenges and trends]. Retrieved from: <https://ombudsman.gov.ua/report-2022/dity-viiny> (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
4. Report on the Human Rights situation in Ukraine. Retrieved from: <https://ukraine.un.org/en/201055-report-human-rights-situation-ukraine> (data zvernennia 07.11.2023) [in English].
5. Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26 kvitnia 2001 roku № 2402-III [On the protection of childhood: Law of Ukraine dated April 26, 2001 No. 2402-III]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
6. Yevropeiska Konventsiiia pro hromadianstvo (ETS № 166) Strasburh, vid 6 lystopada 1997 r. Yevropeiska Konventsiiia pro hromadianstvo (ETS № 166) vid 7 lystopada 1997 r. [European Convention on Nationality (ETS No. 166) Strasbourg, dated November 6, 1997 European Convention on Nationality (ETS No. 166) dated November 7, 1997]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_004#Text (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
7. Prava dytyny. Bezoplatna pravova dopomoha [Rights of the child. Free legal assistance]. Retrieved from: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Права_дитини (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
8. Simeinyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10 sichnia 2002 roku № 2947-III [Family Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 10, 2002 No. 2947-III]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
9. Informatsiia shchodo zabezpechennia prav ditei v umovakh viiny [Information on ensuring children's rights in wartime conditions]. Retrieved from: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/informaciya-shodo-zabezpechennya-prav-ditej-v-umov/> (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
10. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated 28.06.1996 No. 254k/96-BP]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
11. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16 sichnia 2003 r. № 435-IV [Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 16, 2003 No. 435-IV]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/435-15#top> (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].
12. Pro stan sotsialnoho zakhystu ditei ta nevidkladni zakhody, spriamovani na zakhyst prav dytyny v Ukraini: postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 17.01.2020 № 483-IX [On the state of social protection of children and urgent measures aimed at protecting the rights of children in Ukraine: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 17.01.2020 No. 483-IX]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-20#Text> (data zvernennia 07.11.2023) [in Ukrainian].

Kiblyk Daria,

PhD in Law

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2518-7647>

PROTECTION OF THE RIGHTS AND LEGAL INTERESTS OF CHILDREN WITH DISABILITIES IN WAR CONDITIONS

The article addresses the urgent issue of protecting the rights and legitimate interests of children with disabilities in the context of war, as well as the protection of the rights and freedoms of children in general in conflict situations. In the context of war and conflict, ensuring the protection of the rights and interests of children, especially those with disabilities, becomes an extremely relevant task. Military actions and an unstable situation significantly impede children's access to education, medical services, and social support. Ensuring their safety and providing opportunities for full development require not only immediate measures but also long-term strategies for the recovery of affected regions and ensuring sustainable support for all children, regardless of their health status.

The article highlights the complex situations faced by children with disabilities during war, including access to medical assistance, education, and social support. The article also examines preventing child military recruitment and the use of children in conflicts, as well as psychological support and the reintegration of children who have experienced war events. In addition, possible ways to address these issues are discussed to ensure a dignified and secure future perspective for children in conflict conditions.

In the context of war, where human rights and freedoms are violated, the article emphasizes the need for special protection and support for children with disabilities. It also underscores the development and implementation of legal and social mechanisms to improve their future prospects in wartime.

Considering the importance of immediate measures and long-term strategies for the recovery of affected regions, the article urges the provision of sustainable support for all children, regardless of their health status. Therefore, implementing such measures becomes a key element in creating a safe and prosperous future for all children in times of military conflict.

Key words: rights protection, legitimate interests, rights, children with disabilities, war, medical assistance, education, social support.

Надіслано до редколегії 28.11.2023